

હું તમારાં અ કરણુ સાફ કરીશ ?

નવરંગની નવી ચોબ્બે!

પાને પાને જમવાનું

બીજીની બીજ

~~જામ~~

જામ

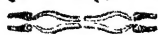
જામ

લલિતા અને લાલનો હેરાલ તથા મુરતની
તાપી નદીનો ઠાક માફ, એક અખજાની
અરજ, શ્રાવણ માસનો રમુજ તહેવાર
અને મુખ્યાઈનાં રાજખાઈ ટાવરપર
ધો જીવ આપનારી બે પતિવ્રતા
પત્નીઓનું હાથપાક મરણ.

— સ્વચ્છ —

રચનાર

આર. એમ. એમ.

મુરત "ખોદાખશ" પ્રેસ એમ. જ. પોસ્ટવાલા.

બે વાંચકોનો મોખ હોયનો પેદલા મનેજ વાંચી ?

જો અખજાની જોડાણ હોય તો ખરી ખાતરી ?

કપડાં ઉપર નામ પાડવાના સ્ટે, કે નથી કપડાં ગેરવલે
જતાં બચે છે તે હમારે લાં ધણીજ સફાઈથી બનાવવામાં
આવે છે. અને જે સંભાલથી વાપડ્યા હોયતો એક
આખી જીંદગી સુધી ચાલે છે.

ખોદાબક્ષમેસ અને અજબ આફીસ

કેવલ કપડાં જોવાર હમારી સુલાકાકાં તકાલીની ખાતરી થશે.

સસતાં સોભાયમાન તકાડ
અને
તરેહવાર
નકસી
મા
કુલપત્રી દરેક જાતનાં સીલ
રખરસ્ટોમ્પ
અંગ્રેજી, ગુજરાતી, મરાઠી.
તથા
નવીજ
ખારડરોમાં
બનાવવામાં આવે છે.

અજબનાં ધરોહરને ઘણીજ જુજ કીમતે બનાવો આપશે.

અંગ્રેજી. પોષ્ટવાલા નાણાવટ સુરત

રખરસ્ટોમ્પની દરેક રંગની સાદી ધણીજ સરસ અને સસતી
જોઈતી હોયતો તે અમારેજ લાંથી મલશે. ખીજ બજાર સાદી
વાપડવાથી સ્ટોમ્પ ખવાઈ જાય છે કારનકે તેમાં એસીડ આવે છે
તેવી ખીલકુલ ધારતી આમાં રહેતી નથી. શીશી એકનાં આના ૪

રાગ પરજી (છે મીઠા આદમી એવો રે—એ.)

પરજી મળના લાલા રે, સહી એક વિનંતી વહાલારે—૮૬
 ર્ય પુરીની હું છઉં કન્યા લલિતા માઈ નામ,
 ગુ ભાઈની લાડકી પુત્રી, દોલત રોરીમાં ઠામ—૫૦
 અમદાવાદમાં સાસરેં મારેં, રોક ભીખાભાઈ ઘેર,
 માણિક્યોક ત્યાંમુકીને જતાં, આગળ પોલ એકપેર—૫૦
 ઠામ ઠેકાણા આપીને ફેલેવુછઉં, ફોકો મારો હવાલ,
 નામ સ્વામીનું સુણજો પ્રીતે, બાળ તે હરી લાલ—૫૦
 બાર વરસની ઉમ્મર ઘણીની, મને હતાં અગીઆર,
 લગ્ન કીધાં અતિ પ્રેમે ખરચી, રૂપીઆ દશ-હજાર—૫૦
 પતિ મુને મારેં પ્યારો મનને ગણતી દેહનો માણ,
 દિપતો દહાડે સુર્ય સમિપો, રાત્રીએ જવો આન—૫૦
 જોકું હમારું જોતી સદયરો, બળતી ઘણું તે મન,
 સમજી સખિયો આનંદ લેતી કહેતી મુખે ધન ધન—૫૦
 તરમે વરસે સાસરે પોંદ્યી, પ્યારા પતિની પાસ,
 આનંદ મલ્યો અંગને મારાં, ઇશ્વરે પુરી આસ—૫૦
 લાગ્યાં ભોગવવા સુખ સંસારી, સમજો રૂડી પેર,
 સર્વજો જોતી સનમુખ નેત્રે, જગતું હું ઝવેર—૫૦
 અતિ ભણેલાં ભાગ્યેલાંનીને મુજ વેદાવંત કાંત,
 સોલમે વરસે પાશ થઈ આવ્યાં, થયાં સરવે સાંત—૫૦
 વકીલ નામે પાટીયું દીધું, ઘરનાં ઝરંખા હેઠ,
 ગાડી રાખી ફરવા સાંજે જવું કાંકરીએ ઠેઠ—૫૦
 મળતી મઝાપુર મુજને ત્યારે, કહેતાં આજીવ જિંવાય
 મહમ જેવો દેશ પહેરાવી, શાયે તેડી જાય—૫૦
 એમ કરતાં દીન ઘણાક જતાં લાગ્યો પુરો કુ—છંદ,
 લાલપાણીને રેડવા લાગ્યા, પેટમાં શારો સંદ—૫૦
 મારા સ્વામીને ચાલિયું અંગે વધ્યો ખર્ચ અપાર,
 પીધા વિના ચાલે જરા નહીં હુંતો પીતી લગાર—૫૦

મિત્ર પણ મલ્યાં એનાંજ જેવાં અમદાવાદી લાલ,
 એવાંય પદસો પુરા હમારો થયાં ઘણાં કઝાલ—૫૦
 આવક નહીં કદ ધરમાં હમારાં, જવકચાલી નીત,
 દીન પડે ન બીલ ચુકવાયે, બજે હમારાં ચીત—૫૦
 વીસતું આવે કાંમ વરીલાત, ત્રીશતું ચુકવાય બીલ,
 ચાલે રૂબેતો રોજ હમારી, જો થાય ચુકવતાં ઢીલ—૫૦
 ઘરમાં પડતાં છુટીઆં ગાઝા, સસરાજનાં હમેશ,
 માગનાર આવે બારણે ત્યારે, આપે કરીને કલેશ—૫૦
 પાણી વગર જેમ માછલી તલપે તેમ શુકરે શરિર,
 પ્રીતીમાં પ્રભુ પેગલ ઠાઠયું, આવતાં આંખે નીર—૫૦
 મેહોણા મારે મુજ નાણુદી નાની, સામુજ દેયછે ગાલ,
 રાંત! મુઘરેલી થઈને છાકી, કરતી ફરેછે તાલ—૫૦
 કટાક્ષ થાતું કાળજી કરી, ખંખા કરે મુજ લાલ,
 સસરો દેખી આંખ ચકાવે, મોહકું તારું બાલ—૫૦
 એવાં સજ્જ આ કાનને વલગી, સલગી જતી હું અંગ,
 સ્વામિને દેતી છાની શીખામાણુ છોડો રાતો રંગ—૫૦
 ફેહતાં અગાડી ગાલ પંપાલું ચાખુક પડતી પીઠ,
 રાંત મરીરે મુંગી અહિંઆ, બડબડ કરતી બીત—૫૦
 આવતી નહીં જ હવેથી સાથે, ફરવાને કોઈ દીન,
 હીસાબ નથી તારા જેવીનો મહરેછે બહુ આધિન—૫૦
 કરવું હવે શું મારે ધરવું અજો દુઃખ અપાર,
 સપારમાં મુખ કારણે સરજ્યાં, ઈશ્વરે નર-નાર—૫૦
 રજલે રાત્રે રાંડોના ઘર ઘર, મારો સ્વામિનાથ,
 બંધ થયાં તે આવતાં ઘરમાં, તરછોડી ગયાં હાથ—૫૦
 સામુનાં બોલો સાખતાં જાયે, દુઃખમાં મારાં દીન,
 ગાંઠ ઉઠ્યું હોત શીયાપર મારાં, રહેત નિશાની નવિન—૫૦
 પછી તો પડવા છેકજ લાગ્યું, મારી ઉપર કષ્ટ,
 એક દિવસે આવ્યા સામી રાખી પ્રેમીપુર દ્રોષ—૫૦
 વ્યાહીને વલગી અજો હું પ્રીતે, કરતી આનાં રૂદન,
 ફરગરી જોડયાં હસ્તમે મારાં, ખ્યારાં ઉતારો શું મન—૫૦

દયાળુ થઈને દાઢ નિવારે, માણુ પતિ રહી પાસ,
 દાસી તમારી ટળવળે બહાલાં, દિકા વિના ઉદાસ—૫૦
 દુઃખ ભર્યાં દિલે શબ્દ સુણી કંઈ કરમાયા નેત્રે નીર,
 માણુ પ્રિયા કહી ચુમ્મી લીધી, રાખતું ખારી ધીર—૫૦
 આ વેળા પાછી સુખની જોતાં, આનંદ અંગ અપાર,
 સાસુ સસરાથી જુદા રહેવાનો, નીશ્ચય કર્યો વિચાર—૫૦
 સોભિતો રાખ્યો બંગલો ભાડે, સ્થરમાં રહેવા માટે,
 વસ્યાં જુદાં જુદાં હમે બે, નિકળ્યાં ઘરથી જાત—૫૦
 દીધું ન લેવાં કાંઈપણ સાથે, પાઈ સરખી હમ હાથ,
 સાસુએ મુજને છાની સમજવી, પણ ગઈ સ્વામી સાથ—૫૦
 હું બોલી સાસુએ પેરે વચાથી, પતિ ત્યાં પત્ની હોય,
 પતિથી નારી પાછી રહે તે, દુઃખની સીમાં જોય—૫૦
 માટે હું જાઉં છું જઈને કરીને તમને સોસો વાર,
 સભારજો નિત્ય માત્ર અવસરે, હોંસથી આવીશ દાર—૫૦
 એવું કહીને ચાલી હું રહેવા, બંગલે સ્વામી શાય,
 પ્રથમની ચેતલી થી, રાખતી દુકાન હાય—૫૦
 લાલ પાણી મેં લેવાનું છોડ્યું, સ્વામી લેતાં રહેજ,
 દિના નાથની મહેસ્તી હમે, થયાં થોડાં તેજ—૫૦
 એકઠાં કીધાં રૂપીઆ ઝાઝા, કસરે કુલ હજાર,
 સમજતી મારા નાથને નીત્યે, બેચતી હું અપાર—૫૦
 માસ વિત્યાં એમ છ સાત, સુખે પ્રભુ થયાં પ્રજન,
 શ્રીમત આબુ મારું આ વેળા, હરખે લભાયું મન—૫૦
 જ્ઞાની હતો એક મિત્ર સ્વામીનો, નામે કેશવલાલ,
 બોધ આપે નિત્ય નાથને રૂઠાં, રાખી પુર સંભાલ—૫૦
 તેને વિગત આ સુણી શ્રીમંતનાં, કરવા લાગ્યો વિચાર,
 સમજવી લાવવા સાસુ સસરાને, થયા તે તૈયાર—૫૦
 માણુ નાથને શાય લઈ ચાલ્યા, મનાવવા તે દીન,
 લાવ્યા તેડી તેજ ઘડીએ, થઈને તેવો આધિન—૫૦
 મુર્ય પુરીથી ભાભી આવી મુજ, આપવા સોભા કાજ,
 બેન આવી મારી મોટી તેનાં મનમાં ઝાઝી દાઝ—૫૦
 બીજે દિવસે, હરી ખુસીથી, કર્યો હમે વિચાર;
 ન્યાત જમાડી અમદાવાદની, બેચ થયો હજાર—૫૦

હજાર રૂપિયા ગયા તાણાઈ ખર્ચમાં જે સંઘરેલ,
 પાછા મેલવવા ફરી તેમાં, નથી કંઈ મુશ્કેલ—૫૦
 માણપતિ પણ પુરતું રાખી, ધંધા માહે દિલ
 માસ બે માંતો પાંચ હજારને, કમાતા લાગી નવ ધિલ—૫૦
 સુકી બેઠાં નાથ લાલ પાણીને, સંગતે સમજી સાર,
 એવામાં છુતી ગર્ભથી હું હયાં, પુત્રનો જોયો ખહાર—૫૦
 ખુશી થયાં દિલ સરવેનાં તેવે, આનંદ આનંદ લેહેર,
 વાળ વગડાવ્યાં આંગણે રડાં, ઇશ્વરે કીધી મહેર—૫૦
 પુત્ર જન્મની ખુશાલી માહચે, મીત્રને તેડ્યાં દ્વાર,
 લાલ પાણી ખુબ ચાલ્યુ ખુશીમાં, મુઠ્ઠાં જેવાં થયાં પેર—૫૦
 બીજે દિવસે હડયાં સવારે, જેવાં જંગલનાં જુત,
 નીકળી ચાલ્યાં મિત્ર નહારા, રહ્યાં સસરાનાં પુત—૫૦
 હાલ કેહવું સું પતિના મારાં, ભેટે છે લજ્જા અંગ.
 ઉડિયા ત્યારે કંગાલ જેવાં. આખિમા લાલ રંગ—૫૦
 શરીર તવાયુ સઘલુ તેમાં, વળી થયાં કમજોર,
 બાહર નીકળવુ બધ થયું જેમ ઘરમા ઘુશી રહે ચેર—૫૦
 સકિત ગઈ સહ અંગની દુતી, માણ પતિની પુર,
 રોજ ગાર પણ હયાં દુટચો હમારો, મુખપર રહ્યું નાનુર—૫૦
 હુ વલોપાત કરતી હમેશા ને પડી પડી પોકાર,
 આ શુ થઈ ગયું સ્વામીને મારા, કાને ધરે કોણ સારા—૫૦
 એમ કરતાં કુખ વધતુ ચાલ્યુ, લોઢે ચડે જેમ કાટ,
 સુવાવડમાં શું સુખ મળ્યુ, કરતી હતી વલોપાત—૫૦
 બે વાર આવે દાક્ટર દિનમાં. કરે અતિ ઉપાય,
 ચાલે નહીં કંઈ દવાની વૃધ્ધી, કરવું શું હાય! હાય!—૫૦
 સાશુ સસરા સૌ જોતાં પતિને, નેત્ર વહેતાં નીર,
 તેમ તેમ માર કાળજી ધપકે, રહે ન મનમા ધીર—૫૦
 ચાલી દોડા દોડ મારાં ઘરમાં, દાક્ટરોની વિશેસ,
 માણ પતિની સામી દેખી, તોડતી મારા કેશ,—૫૦
 સાચાર થિયાં દાક્ટરો મોટાં, બચ્ચો ન ખ્યારો માણ,
 પાછુ ફરતા માથુ નાંખ્યું, જીલી હું દેહનુ ભાન—૫૦

સાંઠ મચાવી હાથ! હાથ! સ્વામી, સાંભાલશે દેશનું બાળ,
 દર દર આશુ રેલ ચલાવી, કયાથી આવ્યા દુષ્કાળ—૫૦
 ચક્કર આવ્યા મુજને ચડી બહુ, હની હું પડી જંગીન,
 કુટલુ માથુ પડવાથી, મલુ, આ શું દેખાડ્યો દિન—૫૦
 સ્વાણા સામુજી દાઝ ધરિને, કરતી હમોપર પ્યાર,
 રડતી રાખે, છાની મુજને, દાહડામા દરા વાર—૫૦
 પછી નેડી ગઈ ઘેર પોતાને, ખાલી કરી સૈ શાજ,
 ભરોશો રાખ્યો બાળના ઉપર, રાખજે ધ્રુવર લાજ—૫૦
 ખુણે બેસવાનું આવ્ય થયું મારે, લુકે હાથે! હાલ,
 સમજું નર આ બ્યાન સુણીને, છોડજે પાણી લાલ—૫૦
 પુત્ર ભરોશો દિલમાં ધરીને, મોઢો થશે મારો કાલ
 સમજું હું સઘળું આજે મનથી, બુકું છે પાણી લાલ—૫૦
 ભસ્મ ફેંછે કાલજી બાળી, નર-નાર કરજે કયાસ,
 નહીં તે પડશે દુઃખમાં દાનાં, વદે એમ રાણીછોડાસ—૫૦

સુરતનાં એસ્કી ભગતો.

ગરબી. (સગ ગીરધારીના.)

સૌ મુણજીરે વિનતિ હમારી બડાલા, મારાં પ્યારા સુરતી લાલા,
 ભગત ભોળારે દિપે ગલામે માળા, કરે કપટ ચપટ ને ચાલા,

બુલ.

જોઈ અપટ લપટ જાણકારીરે, વસે નેવ પ્યારી પર નારીરે,
 દિયે મીતી નીતી વસારીરે, નવ દિશે અંગ ઉમંગ રજાળા,
 કરે કપટ ચપટ ને ચાલા.

* * *

દામ ડામેરે, હાથ પોતે એક ભારી, જુવે મુછદ નહી તે વિચારી,
 રૂવે ધરમરિ અમળા નારી બિચારી, જુવે સામી નાજમનો જારી

બુલ.

ફેરે ફટ નર ધર છોડી છાનેરિ, મતિ મુખ મન પિછાણારે,
 ખીસ્સો ખાલી એવાં ખુબ જાણારે, પહેરે વસ્ત્રે, રગપેર ગીરપાળા
 કરે કપટ ચપટ ને ચાલા.

* * *

નવ વિદ્યારે કન ધન વિન વિચારે, રાખે હામ તે હૈડે હજારે
શાથ હોશરે ધર્મનો ધરનારે, પણ દિલમાં જો જો કંઠારે—

જુલે.

પાખંડી નુર પુર જોતેરે, મન મતલબમાં રહે પોતેરે,
તેની નારી કાઢે દિન રોતેરે, રાત માનોરે શુશિલ નરનાખાળા.
કરે કપટ ચપટ ને ચાલા.

સુરતનાં શ્રાવણ મહિનાની સોભા.

ગરબી.

ખરો સુરતનો શ્રાવણ માસ, આનંદ અંક—કારી,
હરો દુઃખ કરો—ચારે પાસ, હરખે નર—નારી—(ટક.)
સુખિયાને મન શ્રાવણ સારો, દુખિયાનું દિલ દોડરે,
ધરતી ગાડી સાફ કરાવી, મોજને ખાતર જોડે—૧.
તોફાન ભારી એ મહીનામાં. ગાડી તણું વિષેસ રે,
દોડાવે છે આખ્યો વીંચી, પાછુ નવ જુવે લેશ—૨.
શનિવાર ને ચાર સોમમાં, જોયા સૌનાં કાઠરે,
હીંડે નાનાં છિયાં હરશે, આંગલી ઝાલી હાથ—૩.
પુનેમમાં પૂર ભરાય લોકો, બલેવ મેજો સાંજરે,
કાલ્લાની લાં સડક આગળ, જામે હઠ જોવા કાજ—૪.
બાગ રાણીનો ભરાય પ્રિતે, ભરચક નદી ઓવારોરે,
કોઈ ધરાવે કુલખાંન બહું, નરિયળ નો નહીં ચારો—૫.
એ મહિનામાં નવિન ચીજો, નહીં મળતી તે મળશે રે,
ડુકાનનો નહીં પાર ત્યાં આવે, જોતાં દિલડું ચળશે—૬.
વદ શ્રાવણમાં ગોકળઅછમી, ભરાય છે ભાજોળરે,
દિંદ્ર પુરીનો ઘાટ રચાયો, ગુણીજન કરશે તોલ—૭.
એ દિવસનો ઓછવ ભારે. ચાલે શોર બકારે,
દરશન કરતાં હૈડું હથે, કરે અબલા દોડાદોર—૮.
માય લોકો નહીં મોટી શડક, ધકાથી સહું કામરે,
આળુ-બાળુ મામેનાં આવે, લોકો લાં તમામ—૯.
વેચાય વસ્તુ અનેક ન્યારી, દિલ હથે લેતાં પાસરે,
મણત્રી કરતાં યાગ ન લાગે, રીઝે રણછોડદાસ—૧૦.

એક અખળાની ચરણ.

(રામ-ચરણ સાંભળાને સરકાર-એ.)

વિનંતી મારી સુણો નર-નાર, બળ્યો! આજ અખળાનો અવતાર
 મરણથી મારા માતા પિતાએ, પરણાવી દુનિયા પાર,
 જગત છોડી જીવો જમડાને સોંપી, વરણ્યાસીનો ભરથાર—વિં
 દંત વિનાનો દિસે ડ્યુસો. જોતાંજ છુટે ઝાલ,
 કાળી નાગણુ સમ કેસ છે મારાં, પીટયાના ઘોલા વાળ—વિં
 નવ જોયન હું નારી નગીનો, અંશુદી આપે ચિતાર,
 અંધારી રાત્રે વીજલી જેમ ઝમકે, તેવો છે મારો ખહાર—વિ
 ભણતું માંડે સૌ વ્યર્થ ગયું, નહીં મળ્યો ગુણીજન કોઈ,
 પત્ર લખું હું પ્રીતિનાં કાને, શેકાવું બીજને જોઈ—વિં
 ગોઠિયું નહીં ગઈ સાસરે સ્થાણા, જોતાં ધણીનું મૂખ,
 નહીં સાસુ નહીં નણદીરે મારી, જળજો જણેતાની કુંખ—વિં
 એખલો ધરમાં જૂત સરિયો, પડી રહે દિવસ રાત,
 મને પણ રાખે સનમુખ બેસારી, જોવા રેયાની જાત—વિં
 પડોસણ આવે પ્રિતેથી મળવા, કહેવા કંઈ ગુંજની વાત,
 વેહમીલો કરશે ટંટો તુરત તે મળવા આવનારી સાથ—વિં
 હાથ લાકડી લઈ હોંડે બહું હળવે, મિનજન કરતો રોજ.
 ખખાર મારે ખાંસીના રોજે, હતી ખુરી બહું ખોજ—વિં
 જવા નહીં દે દરશણ દોસો. હુ ઝુંડે મુંવાની પાસ,
 મરજો માહરાં જોપનાં જોતાં, જોઈ ન રૂડી રાસ—વિં
 પીટયા જોરી પણ પૈસાના સાથી, લોભી પિતાને માત,
 જન્મ આપ્યો જેને ઉદરમાં રાખી, પાછળ જોવાં સંતાપ—વિં
 ધણાં લોભીઓ હશે પ્રજામાં, દીકરીનાં માને આપ,
 ખાશે રૂપિયાઓ ખોળા ભરી પણ પાછળ વેઠે પરીતાપ—વિં
 માટે જો માનો માંડે ખરૂંનો, પુત્રીની ખાસો ન લાંચ,
 લાંચને માટે લોભમાં પેરી, સોંપોછો વૃદ્ધની ચાંચ—વિં
 મેંતો-કયોછો વિચાર મનમાં, જીવીને જોવું શું સુખ,
 એવાની પેહલાંજ મરવું મારે, પડશે ના વેદ્યું દુઃખ—વિં
 લાવજો વિચારો દિલમાં કંઈ સ્થાણા, સમજીઓ નરને નાર,
 લોભ લાંચ સૌ છોડીને ચાલો, રણઝોડ રંક વિચાર—વિં

મુંબાઈમાં રાજખાઈ ટાવર પરથી જીવ આપનાર બે પારસી પતિવૃતા

પત્નીઓનું દુઃખ દાયક મરણ.

રાગ—ગજસોમાંની ઢખ.

અરે! આફત જીલમ કારી! લીધી બેંચી સતી નારી,
જનમ આપ્યો શું જગ દીશે. બચાવી પલ ના દિશે,
બનાવ એવો ભાં બનવાનો, વખત આપ્યો તે મરવાનો,
ચલાવ્યું ચિત્ત ચઢવાને, કે ટાવરપરથી પડવાને,
કરી એવી શું મરજી તેં, સકલ સંસારે સરજી તેં,
કુટુંબ કકસે છરર છાતી, ખખર સુંસુતાં જંળી જાતી,
અરર! આવું વિનાં ધાર્યું, મુશીબત મોત કયાં માઈ--
પિતા માતા રૂવે બ્રાન્તા, બળે ના દિલ કંઈ શાન્તા,
અહો! મારી પીરોજી પાક, બળે છાતીને થાયે ખાખ-
હતી વશ સોઝની જાતી, ચતુર ચંચલ ને તું નાની,
વહે નીર નેત્રથી ધારા, અહો બહાલી ગુણી ધારા,
કર્તુ પ્રિતે જતન સારું, થયું ગુમ આજ રતન મારું--
કમેદો આસ સૌ ખોઈ, પતી પ્રેતાનું સખ જોઈ,
ચરર! ચિત્તડું ચચણુ-તુંરે, કરરાં કારી જીલમ શુંરે,
સતિ સ્વાણી બચુખાઈ મતિ કેમ બહેન બદલાઈ-
વરખ વીશે તું ગુણવંતી, જીગરને જનની ખંતી,
દશા તારી અરે આંશી! મતી એવી શું દિલ ભારી-
તુંને જોતાં જીગર કાપે, ગુણીજન ગુલથી ગંભપે,
દરદ દિવશે દિવ ભારી, તજી પ્યારાંઓ નિવારી,
મળી ટાવરમાં ગઈ સચે, છુરૂ ચકકર કર્તુ માથે,
બલી બેનો કરી ગમગીન, દેખાડ્યો આજ કારી દિન,
તમ્મર આવે ચડિ આંખે, બલા બેનો જોતાં રોકે-
પડીઓ પાપીના બોલે, પચીશ અપ્રેલ શની રોલે,
અહો! દીન દુઃખ આકારી! રૂવે તુંજ કેમે નરનારી.

બંવર ચક્રયાં કંઈ ખહાદુર નાં, સનાથો આપતાં સુરનાં,
ગજબ શુ' પારસી કામે, ઉભા થાયે રવાં રામે-
લખિત શુ' લેખ હોય એવાં, પિરોગનને બચુ જેવાં,
જીવો સાથે મરણુ તેનાં, એક કાયલ ખીજ મેનાં,
મલે ક્યાં સાથ ફરવાને, દુતી ટાવરથી મરવાને,
સંધાયો જોગ ક્યાં એવો, રચાયો પ્યારનો મેવો,
હસી ખુસીમાં ખીલેલી, નીતી રીતીમાં નીમેલી,
ખરી જોડી રહી જગમાં, લુગે સહ ચાલતાં ડગમાં,
દગારાની થશે ખ્વારી, વદે મુખેથી બહુ નારી,
શતિ વ્રતાનું રાખી ભાન, શીદા કીધાં તે પ્યાર પ્રાણુ,
અજબ કીર્તિ હવે તારી, સદા રહેશે કામે કારી,
ચર્યા ચાલી યોગરદમમાં, ધરે રણહોડ દુઃખ ગમમાં.

સુરતની તાપી નદીનો દિપતો ઠાક માક.

(સંગ-થી સતવંતી ગણી રાજા ભરથરદો લીનો ગલે લગાય.)
છે એક સુરત, સ્હેર સોખીનું, સાડું પ્યાડું ને સુંદર,
નામ જગત નાં, પ્રસિદ્ધ છે તાપી નદી નાકાબંદર;
તટ તાપીનું તીર નીર વ્યાં, ભરતી ઝોટની ચાલેહાર-
દિસે દિપતુ, દરશને આવે હજારો નરને નાર.

શેર.

અજબ ઝોવારા પથર જડીત મુખમાટ તે ખર્ચે કરી,
વિશ્રામ લિયે પ્યાહ્યાણુ ઘણાં, અગણિત આપિરા દિયેભરી;
નહી રહી મના કંઈ રીતની પ્રીતે ભજે ભગવત હરી-
સુંદરી થતાં પ્રભાત આવે, હઠી વહેલી પ્રેમ ધરી-

ગર્જન.

પુર પ્રેમ ધરી નાર હીંડે અતિ આજ રૂપાળી,
ઝમકાર થાય નાદ કાંન ઝોલતી ચાલી;
સંગમાં સાહેલી ઘણી ઝોરી ધોરીને કાલી,
ધરેલ તાંબાં બેડલું, ઘડ વણિું કો આલી!

લાવણી.

મળી સહયરોનો સાથ સમજી મન સારું,
કંઈ ઘોવા ધર્યાં પાય, દિશે દિલ પ્યારું.
રસ્તામાં ઘેરની ગુંચ કરે કોઈ વાર—
ઠઠા ને ઠઠમાં જીવે નહીનું ખારું.

વલણ.

આવી નહીએ નારો મળી સૌ નમાવશે પ્રથમ ત્યાંસર
નામ જગતમાં, પ્રસિદ્ધ છે તાપી નહી નાકા બંદર—

લંગડીની ચાલ.

કોઈ નહાવણ કોઈ ઘોવણ લુગડાં, થારોઘાટપર બહુગરબડ,
લુંડી નારીઓ, ભાખરો મુખથી લુંકું ને ભરબડ.
ઉંચ નીચનો થયો આવરો, જાત કુળતે ત્યાં ખરબડ,
ઘણી તરેહની આવે નારીઓ બોલતી કાંઈ તડતડ.

શેર.

લજ્જા નહીં તનની કરી ઘસી ચાલે એ ધમાલથી.
સરમાય નર તે જોઈ પાણુ લાને નહીં એ હાલથી.
આનંદ લિયે જન મન ધરિ કોઈ ત્યાં કગાલથી—
આવે છે ઢાંગી પુજવા તાપી ને એવાં તાલથી

ગજલ.

પદ્મે ખાધે પાપ દુબટ લુચ્ચા ઠગારાં,
પહેરી ટોપી વાંકી ફરશે એવાં જુગારાં;
મશ્કરીથી મારશે કંઈ નેનમાં પ્યારાં,
લોભી એવા જન થાઈ ફરશે ખીચારાં,

લાવણી.

રાઉ નાહી ઘોઈને નીકલે જલથી નારી,
પાપી પાંખડી ફરશે તેની પજારી.
વલી કહેસે મુખથી, જોજો તું પેલી નારી.
એ ચોલી વિનાની દીશે છે કેવી ઉધારી.

વલણ.

ખોટાં જન્યાં ખાંધી વિચારો કરશે—પોતાનું તનમનતર
નામ જગતમાં, પ્રસિદ્ધ છે તાપી નહી નાકા બંદર—

